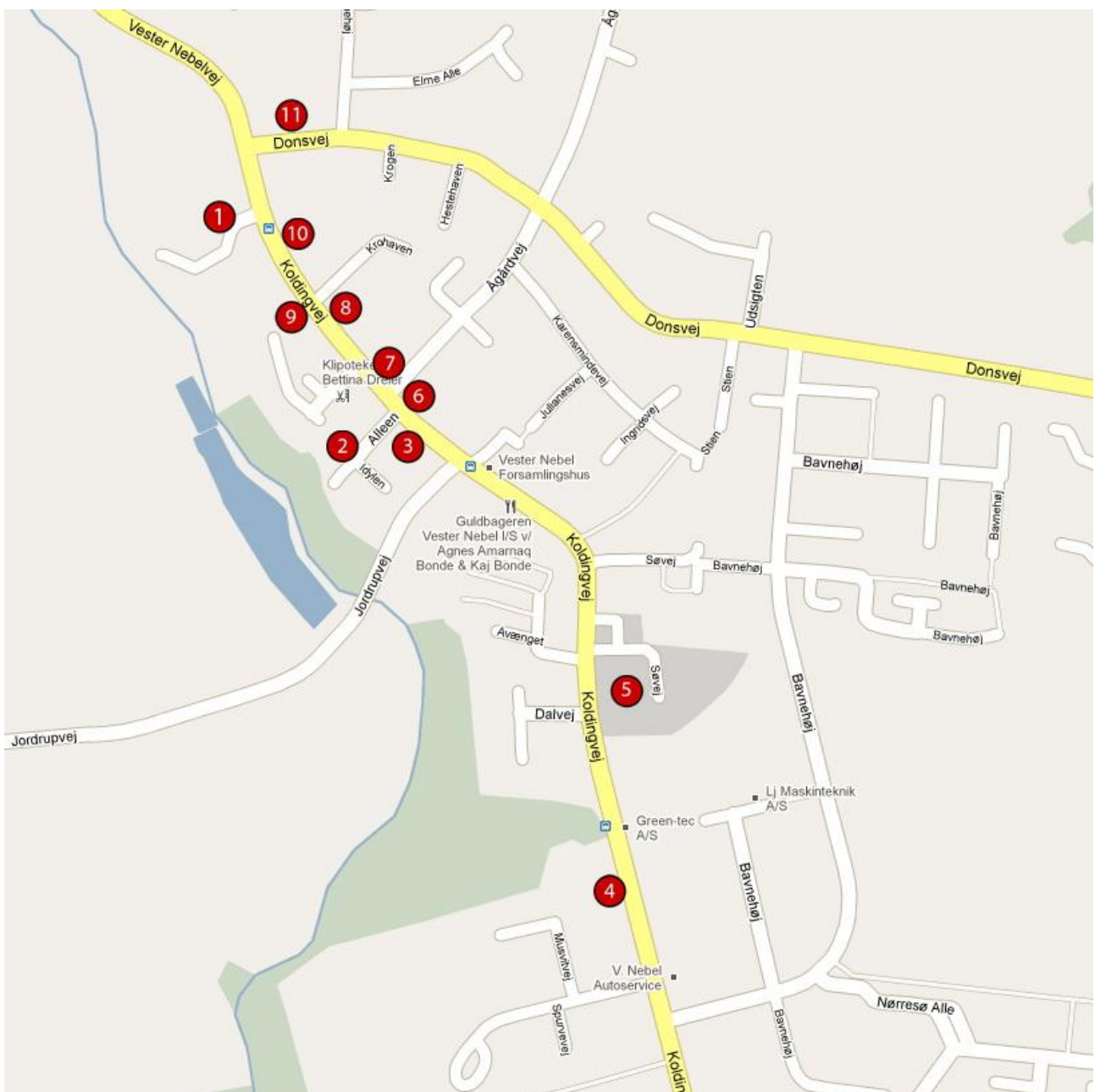

Gå en tur i dit kvarter

Lokalhistorisk gåtur i Vester Nebel

Turen udgår fra Vester Nebel Skole. Den er tilrettelagt af Vester Nebel Lokalhistoriske Arkiv og tager en times tid til fods.

1. Vester Nebel Skole

Claus Moe, skoleinspektør på Vester Nebel Skole 1972-2002 fortæller, at skolen, der fra 1785 lå ved Vester Nebel Kirke, siden 1821 har ligget på det nuværende sted. Først i det tidligere husmandssted indtil det brændte i 1848. Så byggedes en ny skole med klasselokale og lærerbolig. Huset eksisterer ikke mere. I 1887 opførtes en ny skolebygning sydøst for den gamle ud mod Koldingvej. Bygningen eksisterer stadig og rummer

i dag musikundervisningen. I 1925 blev der opført en ny bygning med lærerbolig og et klasseværelse. I dag er det skolens bibliotek og edb-lokale. I 1939 opførtes en vinkelbygning, der forbandt de to gamle skolebygninger. Den udvidede skole, der kaldtes nu Vester Nebel Centralskole, fik hermed yderligere tre klasselokaler og en gymnastiksal. Denne bygning var tegnet af arkitekt Sigurd Madsen, Kolding. I 1950'erne og 1960'erne skete mindre bygningsændringer, men i 1975 opførtes endnu en skolebygning mod sydvest med to klasselokaler. Flere bygningsændringer fulgte i de følgende 25 år, indtil den store tilbygning på 1000 m² blev bygget i 2000/2001, der gjorde plads til indskoling til og med 3. klasse samt skolefritidsordningen.

2. Alleen 1, 2 og 3

Husene Alleen 2 og 3 er eksempler på "Nevelhuset" elementhusbyggeri i Vester Nebel produceret af malermester Anton Engelhardt Meyer. Han etablerede firmaet A.E. M. Husbygningskompagni, der i 1940'erne og 1950'erne producerede færdige små beboelseshuse, sommerhuse og havehuse. De byggedes op af elementer på 100 cm x 220 cm, der byggedes op ad brædder, isoleringspap, kyllingetråd og cement. Specialplader havde vinduesåbninger og gavlstykker. Husene kunne bygges hurtigt og var meget billige at bygge. Salget skete via mund til mund-metoden og huse er solgt så langt

væk som Padborg og Troldhede. I 1950'erne blev produktionen, der en overgang beskæftigede 10 mand, udkonkurreret af de støbte betonelementer, der nu var opfundet.

3. Skulptur af brugsuddeler Severin Jørgensen

Severin Jørgensen hørte til blandt de største fortalere for brugsforeningernes udbredelse i landet. Derfor rejste de danske brugsforeninger et minde over ham efter hans død i 1926. Mindet er en buste på granitsokkel med inskriptionen: *Severin Jørgensen 1842-1926. Danske Brugsforeninger rejste mindesmærket for deres bedste forkæmper.*

Severin Jørgensen blev født i Rostrup Skole ved Hobro den 31. marts 1842 som søn af lærer P. M. Jørgensen. Han blev leder af en af landets første brugsforeninger i Ulslev på Falster og var fra 1875-1911 uddeler i Vester Nebel Brugsforening.

I 1887 tog han initiativ til oprettelse af en fælles indkøbsforening for alle brugsforeninger på Koldingegnen, der i 1888 blev udvidet til Fællesforeningen af Jyske Brugsforeninger i 1888. Den landsdækkende Fællesforeningen for Danske Brugsforeninger blev dannet i 1896 med ham som formand frem til 1913.

Severin Jørgensen var også initiativtager til etableringen af FDBs Fabrikker i Kolding i 1896, der rummede et kafferisteri samt chokolade- og bolsjefabrik. Han var også med til at danne Dansk Ægeksport i i 1894 og Dansk Andels Cementfabrik i 1911. Han var medlem af det internationale andelsforbund i London (ICA), hvor han i 1921 blev udnævnt til æresmedlem.

Fortsæt på samme side af Koldingvej til Koldingvej 48-52.

4. Ole Walthers lervarefabrik og cementstøberi, Koldingvej 48-52.

De to huse er beboelseshuse bygget i henholdsvis 1912 og 1917 i stilen "Bedre Byggeskik". Ole Walther var udlært murer hos sin far, kom efterfølgende på Teknisk Skole og på valsen rundt i Europa. Da han kom hjem kom han på Ågård Højskole, hvor han mødte Luise Olesen fra Gesten. Hans første byggeri var mejeriet i Vester Nebel. Herefter byggede han et cementstøberi bagved huset Koldingvej 48. Senere byggede han i begyndelsen af 1920'erne bag ved nr.

52 en lervarefabrik og ansatte pottemagere. Han stod selv for regnskab og salg, mens hans kone kørte rundt med varer til kunderne. På fabriksskiltet stod Vester Nebel Lervarefabrik og på lertøjet blev stemplet Walthers Lervarefabrik.

Ole Walther døde allerede i 1926, men hans kone førte fabrikkerne videre. Da sønnen Ebbe Walther i begyndelsen af 1950'erne kom tilbage fra 6 år på Island, lod han de to fabriksbygninger rive ned og udlagde området til natur. Han døde i 1988.

Gå over vejen og hen til Vester Nebel Kirke

5. Vester Nebel Kirke og kirkegård

Kirken er fra romansk tid bygget i 1100-1200-årene.

Det ældste i kirken er en døbefont, romansk med glat kumme og lav fod. Altertavlen er af nyere dato: det er et maleri af P. Møller fra Kolding fra 1889, der forestiller Kristus og Peter på søn. Der findes også en gammel fløjaltertavle over for indgangsdøren til selve kirkerummet. Den er fra ca. 1575 og åbnes ved særlige lejligheder. Den mest interessante af kirkens ejendele er vel nok den sengotiske prædikestol

fra ca. 1560-70 med smalle hjørnesøjler, der indrammer ti lige store felter med forgyldt ornamentik. Kirken blev selvejende i 1930 efter at have hørt under Elkærholm i ca. 100 år.

Fortsæt tilbage ad Koldingvej, indtil I kommer til pladsen foran Brugsen.

6. Brugsen og Forsamlingshuset, Koldingvej 29-31

Forsamlingshuset blev bygget i 1891 og senere ombygget i 1927. I 1953 blev der bygget en forgang på, lavet en scene og muret røde sten omkring huset. Udover forenings- og familiefester blev huset brugt til gymnastik. Der var også danseskole og biograf. Senere blev den lille sal bygget til. I 1960'erne og 1970'erne var der mange forsamlingshusfester, hvor byens borgere mødtes. Fastelavnsfest, forårsfester, høstfest, dilettant, revy og

ikke mindst generalforsamlingen var et tilløbsstykke. Der blev holdt snefest i forbindelse med en snestorm, og der var fuldt hus. Fra 1980'erne blev det svært at få frivillige til at arrangere fester for alle. I stedet er det nu byens forskellige foreninger - Folkedansforeningen, Borgerforeningen, Pensionistforeningen, der lejer forsamlingshuset til deres aktiviteter. Der afholdes desuden mange familiefester.

Brugsforeningen er stiftet i 1874. Foreningen erhvervede i 1875 egen bygning, som udvidedes i 1883 og igen i 1926. 1959 åbnedes ny selvbetjeningsbutik efter en større ombygning. I 1971 moderniserede butikken igen – og det er sket mange gange siden med flere servicefunktioner, f.eks. udlevering af apotekervarer, posthus i 1983, blomsterbinding, fotokopiering osv.

7. Karlsminde

Huset, der hedder "Karlsminde" er det hus, som Severin Jørgensen byggede til sig selv i 1906. Det er delvis i to etager med hvidt træsprinkelværk helt op i kippen. Huset er nydeligt dekoreret i tidens stil.

På hjørnet af Donsvej og Ågårdvej lå indtil for et par år siden byens fattiggård. Den havde været firelænget, men var faldefærdig, men den er nu revet ned og fjernet, og der er bygget boliger i stedet for.

8. Koldingvej 23

På Koldingvej 23 boede smeden, "Smedeole" kaldet. Ejendommen er i 1907 opført af bygmester Ole Walther. Stilen er karakteristisk og let genkendelig – let buet tag og mange specielle detaljer. Der er et lidt sydlandsk præg over det.. En stenpikning forbinder denne med selve smedjen, som lå på Ågårdvej, men den blev brækket ned for år tilbage og

genopført på den gamle Danebod Højskole (nu Efterskolen Strand) i Fynshav på Als. Sten, tegl og inventar blev nummereret og flyttet og genopført og virker nu som arbejdende museumssmedje.

9. Grønne Mølle – Vester Nebel Mejeri, Koldingvej 17

Det gamle mejeri, opført i 1911 og lukket i 1966. Det består af en hovedbygning ud mod vejen, forskellige bygninger bag ved og en bestyrerbolig med lidt have foran. En overgang efter lukningen af mejeriet blev der fremstillet sodavand i hovedbygningen, en overgang også ost fra en af bagbygningerne. Der var også vaskeri, grillbar og døgnkiosk. Bønnespirefabrikken lejede sig ind i mejeriet i starten, men købte

bygningen i 1994.

Mejeribygningen ud mod vejen blev nedrevet april 2011.

10. Krohaven

Der, hvor boligkvarteret Krohaven ligger i dag, lå tidligere Vester Nebel Kro, der blev brækket ned i 1996. Det var en lang, hvid længe med parkeringsplads foran ud mod vejen og en ældre have på den anden side af bygningen. Kromutter, Kis Brødsgaard, lavede velsmagende mad, der blev serveret af en legendarisk tjener Jon. Der var servering enten i slyngelstuen eller i et par dagligstuerum à la 1930erne. Pensionister spiste dagligt

varm mad i slyngelstuen.

11. Børnegården, Vester Nebel, Donsvej 1

Krügers Gaard, som i 2006 blev ombygget til byens nye og tiltrængte børnehave. Gården blev købt af daværende Egtved kommune.

evt. medtages senere

12. Karensminde, Ågårdsvej

Denne gård tilhørte Marinus Jørgensen, var født 3. april 1845 og bror til Severin Jørgensen. Han blev uddannet fra Jelling Seminarium i 1865 og blev den første forstander for Friskolen Karensminde i Vester Nebel fra 1869. Han var aktiv i sogneråd, skytteforening, brugsforening m.m., men døde allerede i 1878.